

Inhaallezen

Brallerig, smerig, intelligent en geestig zijn Poesjkins brieven aan zijn vrienden

Poesjkins brieven zijn grofweg te verdelen in drie categorieën. De correspondentie met vrienden – het meest opwindend; de correspondentie met hoge officials – geschreven in een subtiel bureaucratische machts taal; en zijn correspondentie met geliefde vrouwen.

De vriendencorrespondentie is schitterend. Onstuimig, brallerig, smerig, intelligent en geestig. Poesjkin houdt vreselijk veel van zijn vrienden en hij toont geen enkele bekrompenheid in het uiten van zijn liefde. Hij noemt ze 'mijn engel', 'mijn lieve jongen', 'mijn lieve meisje', hij omhelst ze en scheldt ze vrolijk uit als hij vindt dat ze te weinig terugschrijven. 'Schrijf terug gewetenloze!', en 'je bent een etter, ben je dood soms?'

Poesjkin stort zijn hele gevoelsleven, zijn vrolijkheid en verdriet, en zijn zeer rijke gedachtenwereld, over hen uit. Als geen ander begrijpt hij hoe bekoorlijk echte openhartigheid is. Hij kon ijdel, onbetrouwbaar en egocentrisch zijn, maar zijn vrienden waren dol op hem en wie zijn brieven leest begrijpt dat.

In de correspondentie met 'de macht', vooral met zijn kwelgeest baron Benckendorf, toont Poesjkin een heel andere kant van zichzelf. Die Benckendorf was de oppermachtige chef van de geheime dienst, die de opdracht had de eigenzinnige dichter eronder te houden. Een zeer enge man.

Poesjkin was te deftig om gewoon de mond te snoeren

of op te sluiten. Hij werd bovendien te zeer bewonderd. Dus probeerden Benckendorf en zijn baas, tsaar Nicolaas I, hem in een steeds knellender keurslijf te dwingen. Poesjkin overstelpt Benckendorf vervolgens met een stroom brieven, die hoewel zeer vormelijk toch ook ongekende brille tonen, in de hoop Benckendorf zo te manipuleren. Dat levert een heroïsch gevecht op tussen Cynisme en Talent, dat zoals gebruikelijk door Cynisme wordt gewonnen.

De terecht gelauwerde vertaler Hans Boland neemt veel vrijheid en is graag zichtbaar in zijn vertalingen, maar in deze uitgave gaat wel wat mis. Om Poesjkins briljante literaire straattaal te imiteren, gebruikt Boland woorden als 'nitwit', of het bijwoord 'humor', als in 'dat is humor'. Over tien jaar klinkt dat net zo modern als nozem en jemig. Soms is hij niet scherp. In een beroemde brief, vol vrolijke smerigheid, aan zijn vriend Pjotr Vjazjenski klaagt Poesjkin dat hij maar niet weg komt uit de stad Nizjni Novgorod, en voegt de volgende chique metafoor toe: 'Net een dennenappel in je kont: hij ging er goed in, maar eruit gaat stroef.' Boland vertaalt te losjes: 'hij gaat er als vanzelf in, maar het schuurt als hij eruit gaat.' Een enkele keer gaat het echt fout: 'kus jezelf op je kontje, als je dat lukt' schreef Poesjkin volgens Boland in 1828 aan zijn vriend Delvig. Maar er staat: 'kus jij je naveltje maar eens, als je kunt.' Poesjkin klaagt in de brief dat hij dik wordt. Hij zou daardoor in staat zijn z'n navel te kussen en daagt zijn vriend uit hetzelfde te doen.

De briefwisseling met vrouwen is weer anders. Eerst zijn er de brieven aan zijn soms getrouwde

De seksuele escapades contrasteren merkwaardig met de verheven toon in zijn brieven aan Natalja

minnaressen. Hoewel hij onophoudelijk flirt, lijkt Poesjkin daarin vaak volwassener dan in de brieven aan vrienden. Warm en mooi.

De brieven aan zijn verloofde, later zijn bruid, Natalja Gontsjarova, zijn het beroemdste. Adellijke huwelijken kenden allerlei conventies die voor een moderne lezer soms onbegrijpelijk zijn. Gedoe over officiële toestemming, onderhandelingen over bruidsschatten, Dan de eindeloze platonische hofmakerij, terwijl anderzijds de seksuele mores zo vrijzinnig waren. De seksuele uitpattingen, waaraan Poesjkin vrolijk meedoet, contrasteren merkwaar-

dig met de verheven, emotionele toon in zijn brieven aan Natalja. Maar Poesjkins gevoelens van liefde en bezorgdheid voor zijn vrouw lijken oprecht en laten zien dat zo'n huwelijk grote liefde niet uitsluit.

Poesjkins adressanten hadden vaak aan een half woord genoeg en zijn brieven zitten dus vol met toespelingen op politieke gebeurtenissen, sociale schandaaltjes, gedichten of journalistieke stuk-

ken van vrienden. Om die brieven echt spannend te maken, heb je een uitgebreid aantekeningen-apparaat nodig. Bolands uitgebreide aantekeningen geven precies de informatie die nodig is en maken van deze uitgave een schitterend monument. Lees de brief aan baron van Heeckeren, de Nederlandse diplomaat die verantwoordelijk was voor het duel waarin Poesjkin zou sterven. Wow. **Sjeng Scheljen**

ALEXANDR POESJKIN

Alexandr Poesjkin (1799-1837) was een Russische dichter van hoge adellijke komaf. Zoals bijna alle Russische edellieden was hij niet erg rijk. Hij leefde deels van zijn pen. Zijn belangrijkste werk is de geniale roman in verzen *Evgeni Oegin*. Zijn oeuvre is vrij klein, maar hij schreef vrijwel geen regel die niet de moeite waard is. De nu volttooide Nederlandse vertaling van Poesjkins complete werk is een uniek project: in geen enkele andere taal is zijn oeuvre volledig vertaald.

FICTIE

Alexandr Poesjkin

Brieven – Verzameld werk deel 9

Uit het Russisch vertaald door Hans Boland. Papieren tijger; 734 pagina's; € 40,-

Illustratie
Tomori Nagamoto